

Streszczenie rozprawy doktorskiej mgr Janusza Danieluka

Tytuł: Majątki instrukcyjne w byłym obwodzie białostockim w latach 1865-1915

Majątki instrukcyjne w byłym obwodzie białostockim w latach 1865-1915

Przedmiotem badań rozprawy doktorskiej są majątki instrukcyjne utworzone w dawnym obwodzie białostockim na podstawie Instrukcji o zasadach sprzedaży ziemi państwowej w zachodnich guberniach osobom rosyjskiego pochodzenia, odbywającym tam służbę lub pragnącym na stałe osiedlić uchwalona w 1865 roku.

Celem pracy jest zbadanie zastosowania w praktyce mechanizmów prawnych (na przykładzie Instrukcji) wprowadzonych przez władze rosyjskie po stłumieniu powstania styczniowego z zamiarem zwiększenia rosyjskiego stanu posiadania. Ponadto oceniono efektywność prawa instrukcyjnego na tle innych rosyjskich aktów normatywnych.

Główną tezę rozprawy jest ukazanie znaczenia Instrukcji jako najskuteczniejszego narzędzia prawnego spośród ukazów represyjnych uchwalonych w okresie postyczniowym w celu zmiany struktury narodowościowej własności ziemskiej na korzyść Rosjan i innych niepolskich narodowości.

W pracy zastosowano trzy metody badawcze: kwantytatywną, prawno-historyczną oraz archiwalną.

Utworzenie majątków instrukcyjnych wpłynęło na wzrost rosyjskiego stanu posiadania w byłym obwodzie białostockim.. W latach 1867–1878 Rosjanie zakupili na mocy Instrukcji 40 majątków o całkowitej powierzchni 8631 ha. W ten sposób Instrukcja przyczyniła się do zwiększenia o 36% areał rosyjskiej własności. Instrukcja była najskuteczniejszym narzędziem prawnym w polityce własnościowej w byłym obwodzie białostockim w porównaniu z ukazem z 10 grudnia 1865 r. gdyż uniemożliwiła odzyskanie przez polskich ziemian utraconych majątków bądź nabycia nowych posiadłości.

Instructional estates in the former Białystok region in the years 1865-1915

The subject of the dissertation research is instructional estates created in the former Białystok region on the basis of the Instruction on the principles of selling state land in the western gubernias to persons of Russian origin serving there or wishing to settle permanently, enacted in 1865. The aim of this study is to examine the practical application of the legal mechanisms (based on the example of the Instruction) introduced by the Russian authorities after the suppression of the January Uprising with the intention of increasing Russian possession. Furthermore, the effectiveness of the Instruction Law is assessed against the background of other Russian normative acts. The main thesis of the thesis is to show the significance of the Instruction as the most effective legal tool among the repressive decrees enacted in the post-January period in order to change the nationality structure of land ownership in favour of Russians and other non-Polish nationalities. The paper uses three research methods: quantitative, legal-historical and archival. The creation of instructional

estates influenced the growth of Russian ownership in the former Bialystok region.... Between 1867 and 1878, the Russians purchased 40 estates with a total area of 8631 ha under the Instruction. In this way, the Instruction contributed to a 36% increase in the acreage of Russian property. The Instruction was the most effective legal tool in property policy in the former Bialystok region compared to the Dec. 10, 1865 ukaz, as it prevented Polish landowners from regaining lost estates or acquiring new ones.